

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีต้นกำเนิดมาจากหมู่ชนชาวกรีกโบราณเมื่อประมาณ 2000 กว่าปี ซึ่งมีความหมายโดยรวม คือ การปกครองโดยหมู่ชน หรือประชาชน นักปราชญ์หลายท่านกล่าวว่า ประชาธิปไตย เป็นทั้งอุดมคติและระบอบการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งนับได้ว่า ประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองในแบบอุดมคติที่สังคมต่างๆ ส่วนมากพยายามที่จะยึดถือเป็นหลักในการบริหารประเทศ โดยการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2475 อาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการนำแนวความคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามแบบตะวันตกมาใช้ในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ และการพัฒนาการความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทยยังไม่พัฒนามากนัก อันสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การปฏิวัติ รัฐประหาร ประชาชนส่วนใหญ่ยังด้อยโอกาสทางการศึกษา พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย รวมทั้ง การขาดจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ดังนั้น ดังจะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจทางปกครองนั้นตกอยู่แก่บุคคลหรือกลุ่มคนเพียงไม่กี่คน ความเอาใจของฝ่ายปกครองนี้เองที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้อยู่ได้ปกครอง โดยเฉพาะการใช้อำนาจโดยมิชอบ ด้วยปัญหาทางการเมืองดังกล่าว จึงได้มีการเรียกร้องให้เกิดสังคมแบบเสรีประชาธิปไตย การทำประชาธิปไตยให้เป็นรูปธรรมโดยการปฏิรูปทางการเมือง ให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยถือได้ว่าประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะผลักดันให้การเมืองและระบอบประชาธิปไตยสมบูรณ์ เพื่อเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามหลักนิติธรรม ซึ่งมีความมุ่งหมายในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจของรัฐ และสร้างกฎเกณฑ์เพื่อความเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกัน การสร้างกฎหมายเพื่อใช้บังคับประชาชนและรัฐ โดยที่รัฐก็ต้องถือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์นั้นด้วย

สิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในสังคมประชาธิปไตยที่สำคัญประการหนึ่ง การรับรองสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารนั้น นอกจากจะเป็นการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับการรับรองเสรีภาพใน

การพูด เขียน พิมพ์ โฆษณา และสื่อสารแล้ว การรับรองสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ยังถือเป็นการรับรองสิทธิของประชาชนในการที่จะตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ (โดยเฉพาะในการดำเนินงานของรัฐบาลและระบบราชการประจำ) จะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือการบริหารงานในด้านต่างๆ ของรัฐอีกด้วย นอกจากนี้ ในแง่ของกลไกในการควบคุมตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐให้ไว้กับประชาชน ทั้งนี้เพื่อประชาชนจะสามารถควบคุมหรือตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐหรือป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพได้ด้วยตนเอง¹

สำหรับประเทศไทยก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อรับรองสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น สิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารนั้นมีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากการพิจารณาว่าข้อมูลข่าวสารของราชการประเภทใดเป็นข้อมูลข่าวสารที่พึงเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับทราบ จะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ซึ่งมักจะใช้ดุลยพินิจในทางปฏิเสธ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่แน่ใจว่าข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นข้อมูลข่าวสารที่สมควรจะเปิดเผยได้หรือไม่ ประกอบกับลักษณะเฉพาะของระบบราชการถือว่าการดำเนินงานของส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นกิจการภายในของระบบราชการที่ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยหรือให้เหตุผลต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจึงจำกัดเฉพาะ “ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาธารณะ” หรือ “เอกสารมหาชน” (ซึ่งอาจจะต้องมีการตีความเมื่อมีการโต้แย้งถ้าไม่มีการรับรองไว้โดยกฎหมายอย่างชัดเจน) เช่น ทะเบียนพาณิชย์ หรือเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีกฎหมายกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการเปิดเผยไว้เป็นการเฉพาะ เช่น เอกสารทะเบียนราษฎร หรือเอกสารจดหมายเหตุ หรือเป็นข้อมูลข่าวสารที่ส่วนราชการต้องจัดทำเพื่อเผยแพร่ตามกฎหมาย หรือเพื่อการประชาสัมพันธ์ของส่วนราชการ นอกจากนี้ ข้อมูลข่าวสารของราชการส่วนใหญ่มักจะเป็นข้อมูลข่าวสารที่ถูกกำหนดให้เป็น “ความลับ” ของทางราชการ ภายใต้ระเบียบว่าด้วยว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517 ซึ่งมุ่งเน้นถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ แต่ในทางปฏิบัติ การกำหนดชั้นความลับของข้อมูลข่าวสารมักจะเป็นการกำหนดโดยมิได้คำนึงถึงวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของระเบียบดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ทำให้การกำหนดชั้นความลับของข้อมูลข่าวสารของราชการไม่สอดคล้องหรือต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของความจำเป็นในการเก็บรักษาความลับของราชการ ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ กล่าวคือในทางปฏิบัติข้อมูลข่าวสารส่วนมากถูกกำหนดให้ถือเป็นความลับเกือบทั้งหมด อีกทั้งการบริหารราชการและการให้บริการแก่

¹ ชาญชัย แสงศักดิ์ และบรรเจิด สิงคะเนติ. (2540). *สารานุกรมพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 9-10.

ประชาชนเป็นไปอย่างขาดข้อมูล การจัดเก็บหรือการจำแนกตามหมวดหมู่ข้อมูลข่าวสารของราชการยังไม่เป็นระบบและไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการบริหารข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและการบริหารราชการแผ่นดิน²

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2534 ในสมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี เน้นกระบวนการที่โปร่งใส (Transparency) ในระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเสนอต่อรัฐบาลให้จัดตั้งคณะกรรมการร่างกฎหมายเรื่องนี้ ซึ่งการร่างกฎหมายเรื่องนี้ ซึ่งการร่างกฎหมายได้สำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ไม่มีโอกาสเสนอต่อรัฐสภาในการจัดทำร่างกฎหมายในเรื่องนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ร่วมกับอาจารย์มหาวิทยาลัยต่างๆ อาทิเช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยรามคำแหง จัดสัมมนาเพื่อปรับปรุงกฎหมายหลายครั้งจนทำให้เกิดแนวคิดในกฎหมายข้อมูลข่าวสารแพร่หลายกว้างขวาง ซึ่งรัฐบาลในช่วงเวลาดังกล่าวทุกรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลที่มีนายชวน หลีกภัย นายบรรหาร ศิลปอาชา และพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ต่างก็ให้การสนับสนุนสมควรที่ประเทศไทยจะมีกฎหมายรับรองสิทธิสาธารณะชนในการรับข้อมูลข่าวสารของประเทศไทย ซึ่งมีเหตุผลต่างๆ อาจสรุปได้ดังนี้

- 1) เพื่อรับรองสิทธิสาธารณะชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยกำหนดหลักการให้ถือว่าข้อมูลข่าวสารของราชการจะต้องเปิดเผยให้สาธารณะชนได้รับรู้หรือตรวจสอบได้ เว้นแต่กฎหมายจะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ
- 2) เพื่อเป็นการส่งเสริมหรือยืนยันถึงความรับผิดชอบของระบบราชการต่อประชาชน
- 3) เพื่อเปิด โอกาสและส่งเสริมให้สาธารณะชนได้เข้ามา มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือในการบริหารงานด้านต่างๆ ของรัฐ
- 4) เพื่อคุ้มครองข้อมูลข่าวสารประเภทต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับหรือจำเป็นต้องปกปิดไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่งทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม
- 5) เพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะในส่วนของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในความครอบครองหรือดูแลของส่วนราชการหรือที่ส่วนราชการจัดทำขึ้น

นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดรับรองสิทธิดังกล่าวแต่ในลักษณะจำกัดดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 ในมาตรา 48 ทวิ ความว่าบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารจากหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐ ในเมื่อการนั้นมีหรืออาจจะมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของตน ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ โดยต่อมาได้มีการ

² วิชา ไชยสาร. (2544). *สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม. หน้า 50-53.

ประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2540 อันถือเป็นมติใหม่แห่งการพัฒนาทางการเมืองการปกครองของไทยในระบอบประชาธิปไตยที่ได้มีการปฏิรูปการเมืองไทย และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ได้เพิ่มหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนให้มั่นคงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะได้ให้การรับรองสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชนอีกชั้นหนึ่ง (แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จะได้ถูกยกเลิกโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารไว้ใน มาตรา 56 ด้วย) ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้บังคับใช้ ทำให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานของรัฐได้โดยการใช้สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการ โดยหน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลให้แก่ประชาชนที่ขอให้เปิดเผย โดยไม่จำกัดว่าจะมีส่วนได้เสียหรือไม่ เว้นแต่จะเป็นข้อมูลข่าวสารที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย หรือเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล แต่อย่างไรก็ดี การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นั้น ยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ โดยยังคงพบปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ดังนี้

1) ปัญหาการขัดกันของกฎหมายในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง (6) ซึ่งได้บัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐในการใช้ดุลพินิจสั่งให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ อาทิเช่น ข้อมูลข่าวสารที่มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผยได้กับกฎหมายเฉพาะอื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 120³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542 มาตรา 38⁴ ที่บัญญัติคุ้มครองข้อมูลข่าวสาร โดยห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารจึงเป็นปัญหาต้องพิจารณาว่าในกรณีที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

³ มาตรา 120 บัญญัติว่า “ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ได้มาเนื่อง จากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้โดยมิได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. และมีใช่เป็นการกระทำตามหน้าที่ราชการ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”.

⁴ มาตรา 38 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เว้นแต่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา จะมอบหมาย หรือเป็นการกระทำตามหน้าที่ราชการหรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือพิจารณาสอบสวน หรือเป็นการรายงานตามอำนาจหน้าที่หรือการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”.

พ.ศ. 2540 ขัดกับกฎหมายฉบับอื่นนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐควรใช้กฎหมายใดในการพิจารณา

2) ปัญหาสถานะความเป็นที่สุคของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยบทบัญญัติมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บัญญัติให้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้เป็นที่สุค แต่อย่างไรก็ดี กลับเกิดกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการได้ทบทวนคำวินิจฉัยของตน โดยให้เหตุผลว่ายังไม่เรียบร้อยว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บัญญัติห้ามไว้ ผู้ขอจึงมีสิทธิที่จะขอให้ทบทวนและมีคำวินิจฉัยใหม่ได้

นอกจากนี้ หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐจะสามารถโต้แย้งคัดค้านคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการได้หรือไม่ จึงเป็นปัญหาต้องพิจารณาถึงสถานะความเป็นที่สุคของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร รวมถึงเหตุผลและหลักกฎหมายในการทบทวนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

3) กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทำให้ไม่อาจบรรลุเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กรณีจึงเป็นปัญหาว่าควรมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร โดยการที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ประสงค์ที่จะเปิดเผยมาตั้งแต่ต้น แม้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารจะมีคำวินิจฉัยให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวแล้ว แต่หน่วยงานของราชการนั้นๆ ก็ยังไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัย อีกเงื่อนไข ประเว้งเวลาและไม่เร่งรัดดำเนินการตามคำวินิจฉัย รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์อื่นขึ้นมาเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร จึงเป็นปัญหายากต่อการแก้ไข

4) ปัญหาโครงสร้างและความเป็นอิสระขององค์กรตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยที่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดให้โครงสร้างของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการมีสัดส่วนกรรมการที่มาจากฝ่ายบริหารมากกว่าผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมาจากทั้งภาครัฐและเอกชนทำให้ฝ่ายรัฐเองเป็นเสียงข้างมาก จึงเกิดข้อกังขาว่าอาจถูกรัฐแทรกแซงการดำเนินการได้ นอกจากนี้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารก็แต่งตั้งตามข้อเสนอของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการดังกล่าว รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการก็สังกัดสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรณีจึงเป็นปัญหาว่า องค์กรตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นกลางและมีหลักประกันความเป็นอิสระหรือไม่

5) ปัญหาเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารซึ่งแม้จะมีระเบียบคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ วิธีพิจารณา และองค์คณะในการพิจารณาและวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2542 ออกตามความในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 38 แล้วก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวยังไม่ชัดเจน และไม่ให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณีเพียงพอ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ
2. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารในประเทศไทยและหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
4. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 อาจมีอุปสรรคข้อขัดข้องบางประการ ซึ่งทำให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เช่น ปัญหาการขัดกันแห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ปัญหาสถานะความเป็นที่สุดของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ปัญหาโครงสร้างและความเป็นอิสระขององค์กรตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งบทบัญญัติทางกฎหมายดังกล่าวอาจยังไม่มีความชัดเจนและมีได้ให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณี

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้เขียนมุ่งศึกษาความหมาย แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ระเบียบคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ วิธีพิจารณา และองค์คณะในการพิจารณาและวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากบทบัญญัติของกฎหมาย หนังสือ บทความ รายงานการศึกษาวิจัย คำพิพากษา/คำสั่งของศาลปกครอง รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Internet)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความหมาย แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ
2. ทำให้ทราบถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารในประเทศไทยและหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
4. ทำให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540